JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ELEANOR SHARPSTON

5 päivänä joulukuuta 2006 [1]

1. Bundesgerichtshofin (Saksan korkein oikeus) 5. rikosjaosto pyytää nyt käsiteltävässä ennakkoratkaisupyynnössä selvennystä siihen, mitä tarkoitetaan 14.6.1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen [2] (jäljempänä yleissopimus) 54 artiklaan sisältyvillä "saman teon" ja rangaistuksen "suorittamisen" käsitteillä. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee myös, vaikuttaako suorittamisen määritelmään se seikka, että eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös [3] (jäljempänä puitepäätös) on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Asiaa koskeva lainsäädäntö

Yleissopimus

2. Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan [4] (jäljempänä pöytäkirja) 1 artiklan nojalla kolmetoista Euroopan unionin jäsenvaltiota, joihin kuuluvat myös Italia ja Saksa, voi toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä keskenään niin kutsutun "Schengenin säännöstön" soveltamisalalla.

3. Pöytäkirjan liitteessä määritellään, että "Schengenin säännöstöön" kuuluvat erityisesti Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 Schengenissä allekirjoitettu sopimus [5] (jäljempänä Schengenin sopimus) ja yleissopimus.

4. Pöytäkirjan nojalla Amsterdamin sopimuksen voimaantulopäivästä eli 1.5.1999

1 – Alkuperäinen kieli: englanti.

2 – EYVL 2000, L 239, s. 19.

3 – EYVL 2002, L 190, s. 1.

4 – Liitetty Amsterdamin sopimuksella Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen.

5 – EYVL 2000, L 239, s. 13.

alkaen Schengenin säännöstöä sovelletaan välittömästi pöytäkirjan 1 artiklassa lueteltuihin kolmeentoista jäsenvaltioon. [6]

5. Yleissopimuksen 54–58 artikla muodostavat III osaston, jonka otsikkona on "Poliisi ja turvallisuus", 3 luvun ("Ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta").

6. Yleissopimuksen 54 artiklassa määrätään seuraavaa: "Henkilöä, jota koskevassa asiassa sopimuspuoli on antanut lainvoimaisen tuomion, ei voida syyttää samasta teosta toisen sopimuspuolen toimesta edellyttäen, että tämä henkilö on tuomion saatuaan suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä taikka että sitä ei voida tuomion antaneen sopimuspuolen lain mukaan enää suorittaa."

7. Sopimuspuoli voi 55 artiklan nojalla "tämän yleissopimuksen ratifioidessaan tai hyväksyessään selittää, että 54 artikla ei sido sitä", kun toisen maan antaman tuomion pohjana oleva teko on tapahtunut kokonaan tai osittain sen alueella, kun teko muodostaa uhan valtion turvallisuudelle tai muille kyseisen sopimuspuolen yhtä olennaisille eduille ja/tai kun teon on tehnyt kyseisen sopimuspuolen palveluksessa oleva henkilö virkavelvollisuuksiaan rikkoen.

8. Yleissopimuksen 56 artiklassa määrätään seuraavaa: "Jos sopimuspuoli aloittaa sellaista henkilöä koskevan uuden tutkinnan, josta joku toinen sopimuspuoli on hänet jo lainvoimaisesti tuominnut, vähennetään mahdollisesti määrättävästä rangaistuksesta viimeksi mainitun sopimuspuolen alueella tästä teosta kärsitty vapaudenmenetysaika. Samoin otetaan kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa huomioon muu jo suoritettu rangaistus kuin vapaudenmenetys."

Puitepäätös

9. Puitepäätös tehtiin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston, "Määräykset poliisiyhteistyöstä ja oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa", ja erityisesti sen 31 artiklan a ja b kohdan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla.

10. Kuten puitepäätöksen johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa todetaan, puitepäätös on "vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota [Tampereen vuoden 1999] Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla".

6 – Pöytäkirjan 2 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta.

11. Puitepäätöksellä on kaksi päätavoitetta: ensinnäkin poistaa jäsenvaltioiden väliset muodolliset luovuttamista koskevat menettelyt tuomion täytäntöönpanoa pakoilevien, lopullisen tuomion saaneiden henkilöiden osalta ja toiseksi nopeuttaa rikoksesta epäiltyjen henkilöiden luovuttamista koskevia menettelyjä. Nykyiset jäsenvaltioiden väliset luovuttamista koskevat järjestelyt on korvattava uusilla, yksinkertaisemmilla ja nopeammilla järjestelyillä edellä mainittujen henkilöiden luovuttamiseksi oikeusviranomaisten välillä tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteeseen asettamista varten rikosasioissa. [7]

12. Johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan, että "eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen".

13. Puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdassa eurooppalainen pidätysmääräys määritetään oikeudelliseksi päätökseksi, jonka jäsenvaltio (jäljempänä pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio) on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion (jäljempänä täytäntöönpanojäsenvaltio) toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten. Puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on pantava eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja puitepäätöksen säännösten mukaisesti.

14. Puitepäätöksen 2 artiklan 1 kohdassa määritetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisala seuraavasti: "Eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa sellaisista teoista, joista määräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta, tai jos rangaistustuomio tai turvaamistoimenpidettä koskeva päätös on annettu, sellaisista seuraamuksista, joiden kesto on vähintään neljä kuukautta."

15. Puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohta sisältää luettelon rikoksista, joista henkilöt luovutetaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella, jos niistä pidätysmääräyksen antavassa jäsenvaltiossa voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta. Puitepäätöksen 2 artiklan 4 kohdassa säädetään, että "muiden kuin 2 kohtaan sisältyvien rikosten osalta luovuttamisen edellytykseksi voidaan asettaa se, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevat teot ovat täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikoksia niiden rikostunnusmerkistöstä tai luokittelusta riippumatta".

16. Puitepäätöksen 3 artiklassa esitetään perusteet, joihin vedoten täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaisen on kieltäydyttävä panemasta eurooppalaista pidätysmää-

7 – Johdanto-osan viides perustelukappale.

räystä täytäntöön, myös tapauksissa, joissa "käytettävissä olevien tietojen mukaan jossain jäsenvaltiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan". [8]

17. Puitepäätöksen 4 artiklassa esitetään perusteet, joiden nojalla täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön. Täytäntöönpanosta kieltäytyminen sallitaan muun muassa seuraavissa tapauksissa:

– jos sitä henkilöä vastaan, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee, on nostettu syyte täytäntöönpanojäsenvaltiossa samasta teosta, joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena (4 artiklan 2 kohta)

– jos täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaiset ovat päättäneet, että ne joko eivät nosta syytettä eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta tai luopuvat jo nostetusta syytteestä, tai jos etsittyä henkilöä vastaan on jossain jäsenvaltiossa annettu samasta teosta lopullinen päätös, joka estää syytteen nostamisen myöhemmin (4 artiklan 3 kohta)

– jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan kolmannessa maassa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan (4 artiklan 5 kohta).

18. Puitepäätöksen 5 artiklassa säädetään erityistapauksissa annettavista pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion takuista. Puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu sellaisen rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, josta on päätetty vastaajan poissa ollessa ja jos asianomaiselle henkilölle ei ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun päätökseen johtaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa, luovuttamiselle voidaan asettaa ehto, että pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen antaa vakuutuksen, jonka katsotaan riittävän takaamaan sen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevalla henkilöllä on mahdollisuus pyytää asian käsittelyä uudelleen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ja olla läsnä tuomiota annettaessa".

19. Puitepäätöksen 34 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat puitepäätöksen säännösten noudattamisen edellyttämät tarpeelliset toimenpiteet viimeistään 31.12.2003.

8 – Puitepäätöksen 3 artiklan 2 kohta.

20. Komissio totesi huomautuksissaan, että vaikka Italia oli saattanut puitepäätöksen asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään, Bundesverfassungsgericht (Saksan perustuslakituomioistuin) oli 18.7.2005 tekemällään päätöksellä mitätöinyt puitepäätöksen täytäntöönpanoa koskevan lain Saksassa. Tämän johdosta Bundestag antoi uuden täytäntöönpanolain 20.7.2006, eli pian käsiteltävänä olevassa asiassa järjestetyn istunnon jälkeen. Kyseinen laki tuli voimaan 2.8.2006. [9]

Kansallinen oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

21. Kretzingerin muutoksenhaku Landgericht Augsburgin (Saksa) antamasta tuomiosta on vireillä ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa. Tämä tuomioistuin kuvaa pääasian tosiseikkoja seuraavasti.

22. Kretzinger kuljetti kahteen otteeseen toukokuussa 1999 ja huhtikuussa 2000 kolmansien Kreikkaan salakuljettamia savukkeita kuorma-autolla Italian ja Saksan kautta päämääränään Yhdistynyt kuningaskunta. Savukkeet oli kätketty peitekuormien alle. Niitä ei toimitettu tullitarkastukseen missään vaiheessa.

23. Italian Guardia di Finanzan virkailijat ottivat 3.5.1999 kiinni ensimmäisen kuljetuksen, joka käsitti 34 500 salakuljetettua savukekartonkia. Kretzinger oli vähän aikaa Italian poliisin pidättämänä ja/tai tutkintavankeudessa Italiassa. Virallisen syyttäjän valitettua alioikeuden vapauttavasta tuomiosta Corte d'Appello di Venezia tuomitsi 22.2.2001 Kretzingerin poissaolevana 6 900 kg:n salakuljetetun ulkomaisen tupakkaerän maahantuonnista ja hallussapidosta ja tästä tupakkaerästä rajalla perittävän tullin maksamatta jättämisestä. Tämä tuomioistuin tuomitsi Kretzingerin "kummastakin hänen syykseen luetusta rikoksesta – – yhden vuoden ja kahdeksan kuukauden vapausrangaistukseen". Näyttää siltä, että tuomio määrättiin ehdollisena. Tästä tuomiosta on nyt tullut lainvoimainen Italian lainsäädännön nojalla.

24. Toinen kuljetus käsitti 14 927 kartonkia salakuljetettuja savukkeita. Italian Guardia di Finanza pysäytti Kretzingerin 12.4.2000. Hän oli jälleen vähän aikaa pidätettynä ja/tai tutkintavankeudessa Italiassa. Tribunale di Ancona tuomitsi vastaajan, jälleen poissaolevana, Italian lainsäädännön samojen säännösten nojalla kahden vuoden vapausrangaistukseen 25.1.2001 antamallaan tuomiolla (rangaistusta ei määrätty ehdollisena). Myös tämä tuomio on tullut Italian lainsäädännön nojalla lainvoimaiseksi.

25. Kansallinen tuomioistuin toteaa, ettei se ole useista selvitysyrityksistään huolimatta pystynyt luotettavasti selvittämään, mitä

9 – Bundesgesetzblatt I 2006, nro 6, 25.7.2006.

tuontimaksuja kumpikin tuomio tarkalleen koski, eikä etenkään sitä, syytettiinkö vastaajaa ja tuomittiinko hänet toisessa tai molemmissa tuomioissa myös tullipetoksesta.

26. Kretzingeriä syytettiin Landgericht Augsburgissa salakuljetetun tavaran ensimmäisestä Kreikkaan tuonnista perittävien tuontimaksujen kiertämisestä (rikos Saksan verotuslain 374 §:n nojalla), ja hänet tuomittiin näiden syytteiden perusteella. Landgericht Augsburg tuomitsi vastaajan yhden vuoden ja kymmenen kuukauden vankeusrangaistukseen ensimmäisestä kuljetuksesta ja yhden vuoden vankeusrangaistukseen toisesta kuljetuksesta.

27. Landgericht Augsburg oli tietoinen Italiassa annetuista tuomioista mutta totesi, ettei Kretzingerille Italiassa annettuja tuomioita ollut pantu täytäntöön. Tämä tuomioistuin katsoi, että vaikka samat kaksi savukekuljetusta olivat Italiassa annettujen kahden tuomion perustana ja myös sen omien päätösten perustana, yleissopimuksen 54 artiklaa ei voitu soveltaa.

28. Italian viranomaiset eivät näytä ryhtyneen puitepäätöksen nojalla mihinkään toimiin Italiassa annettujen tuomioiden täytäntöön panemiseksi.

29. Kretzinger teki Bundesgerichtshofin (ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin) rikosjaostoon Revision-valituksen. Kyseessä oleva tuomioistuin epäilee Landgericht Augsburgin omaksumien perustelujen yhdenmukaisuutta yhteisön oikeuden kanssa.

30. Bundesgerichtshof kyseenalaistaa erityisesti Landgericht Augsburgin päätelmän siitä, että Kretzingerin Italiassa saamat tuomiot eivät anna syytä soveltaa yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettua ne bis in idem -sääntöä eivätkä siten estä myöhempiä rikosoikeudenkäyntejä Saksassa. Se pohtii, voidaanko salakuljettajaa, joka on ajanut Kreikasta Pohjois-Eurooppaan, "rangaista jokaisessa jäsenvaltiossa, jossa hän on yhden matkan aikana käynyt, jokaisen rajanylityksen yhteydessä tehdystä verorikoksesta, soveltaen joka kerta erilaisia menettelyjä, ja – – onko hänen kärsittävä kussakin jäsenvaltiossa tuomitut rangaistukset mahdollisesti kumulatiivisesti, vai voiko (vain) yhdestä tämän yhtenäisen salakuljetusmatkan osasta yhdessä jäsenvaltiossa annettu tuomio johtaa toimenpiteistä luopumiseen koko unionissa".

31. Näin ollen kansallinen tuomioistuin esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Koskeeko yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu syyttäminen 'samasta teosta' tapausta, jossa syytetty on tuomittu

italialaisessa tuomioistuimessa ulkomaisen salakuljetetun tupakan tuomisesta Italiaan ja tupakan hallussapidosta siellä sekä tupakan tuonnista rajalla maksettavan maksun suorittamatta jättämisestä ja jossa hänet tuomitaan sen jälkeen saksalaisessa tuomioistuimessa, kun kyseessä olevan tavaran aikaisemmin Kreikassa tapahtunut haltuunotto otetaan huomioon, kätkemisrikoksesta, joka liittyy kolmansien osapuolten haltuunottoa ennen suorittaman maahantuonnin johdosta (muodollisesti) Kreikalle kuuluvien tuontitullien kiertämiseen, sikäli kuin syytetyllä oli alun perin aikomus kuljettaa tavara Kreikassa tapahtuneen haltuunoton jälkeen Italian kautta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan?

2) Onko syytetty yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetulla tavalla 'suorittanut rangaistuksensa', tai onko kyse siitä, että hän 'parhaillaan suorittaa sitä',

a) kun hänet on tuomittu vapausrangaistukseen, joka on tuomion antaneen valtion lainsäädännön mukaisesti määrätty ehdollisena, ja

b) kun hän on ollut lyhytaikaisesti pidätettynä ja/tai tutkintavankeudessa, ja tämä vapaudenmenetys olisi tuomion antaneen valtion lainsäädännön mukaan vähennettävä myöhemmin täytäntöönpantavasta vankeusrangaistuksesta?

3) Vaikuttaako yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvän suorittamisen käsitteen tulkintaan

a) se, että kun otetaan huomioon eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen (EYVL 2002, L 190, s. 1) saattaminen osaksi kansallista oikeutta (ensimmäisen) tuomion antaneen valtion asiana on panna milloin tahansa täytäntöön tuomionsa, joka kansallisen lainsäädännön mukaan on lainvoimainen, ja

b) se, että oikeusapupyyntöä, jonka tuomion antanut valtio on esittänyt tuomitun luovuttamiseksi tai tuomion täytäntöönpanemiseksi tässä valtiossa, ei voitaisi automaattisesti täyttää, koska tuomio on annettu vastaajan poissa ollessa?"

32. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Tšekin, Saksan, Espanjan, Itävallan, Puolan ja Ruotsin hallitukset sekä komissio. Kretzingerille nimettiin edustaja vasta kirjallista menettelyä koskevan määräajan päätyttyä. Tästä syystä Kretzingerin olennaiset huomautukset esitettiin 4.7.2006 pidetyssä istun-

nossa, jossa suullisia huomautuksia esittivät myös Saksa, Espanja ja Alankomaat sekä komissio.

33. On huomattava, että kirjalliset huomautukset esitettiin ennen tuomion antamista asiassa Van Esbroeck. [10] Suullinen käsittely sen sijaan pidettiin kyseessä olevan tuomion antamisen jälkeen.

Tapauksen tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

34. Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensiksikin, mitä yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvä "saman teon" käsite tarkoittaa, ja erityisesti, voidaanko Yhdistyneeseen kuningaskuntaan matkalla olevan salakuljetetun tavaran kuljettamista Kreikasta kuormaautolla Italian ja Saksan kautta pitää kyseessä olevassa määräyksessä tarkoitettuna samana tekona siksi, että vastaaja oli alun perin aikonut viedä tavaran Kreikasta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

10 – Yhteisöjen tuomioistuin antoi 9.3.2006 tuomion asiassa C-436/04, Van Esbroeck (Kok. 2006, s. I-2333). Julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomer oli esittänyt asiasta ratkaisuehdotuksen 20.10.2005.

35. Katson, että ensimmäisessä kysymyksessä esitetyt seikat on ratkaistu asiassa Van Esbroeck annetussa tuomiossa ja vahvistettu myöhemmässä oikeuskäytännössä. [11]

36. Asiassa Van Esbroeck yhteisöjen tuomioistuin totesi, että yleissopimuksen 54 artiklan soveltamisen kannalta "ainoana merkityksellisenä kriteerinä" on "tapahtuneiden tekojen identtisyyttä koskeva kriteeri, jolla tarkoitetaan sitä, että kyse on joukosta konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja". [12] Tapahtuneet teot ovat "samoja tekoja", jos ne muodostavat "joukon sellaisia tosiseikkoja, jotka liittyvät erottamattomasti toisiinsa ajallisesti, alueellisesti sekä sisällöltään". [13] Yhteisöjen tuomioistuin totesi, ettei sen paremmin suojatun oikeushyvän kuin tekojen oikeudellisen luonnehdinnankaan tarvitse olla identtinen, jotta teot voitaisiin luokitella yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetuiksi "samoiksi teoiksi". [14] Kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä tosiseikkojen perusteella, "muodostavatko kyseessä olevat tapahtuneet teot joukon sellaisia tosiseikkoja, jotka liittyvät erottamattomasti toisiinsa ajallisesti, alueellisesti sekä sisällöltään". [15]

11 – Ks. asia C-150/05, Van Straaten, tuomio 28.9.2006 (Kok. 2006, s. I-0000) ja asia C-467/04, Gasparini, tuomio 28.9.2006 (Kok. 2006, s. I-0000).

12 – Edellä alaviitteessä 9 mainitun tuomion 36 kohta.

13 – Edellä alaviitteessä 9 mainitun tuomion 37 kohta.

14 – Edellä alaviitteessä 9 mainitussa asiassa Van Esbroeck annetun tuomion 31, 32 ja 35 kohta. Kilpailuoikeuden alalla samasta teosta määrättyjen yhteisön ja jäsenvaltion päällekkäisten seuraamusten osalta yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi edellyttänyt, että yhteisön suojeleman ja kansallisilla oikeussäännöillä suojellun oikeudellisen intressin on oltava sama, jotta ne bis in idem -periaatetta voidaan soveltaa. Edellä alaviitteessä 10 mainitussa asiassa Gasparini antamani ratkaisuehdotuksen 155–158 kohdassa esittämistäni syistä katson, että näiden kahden oikeuskäytännön haaran näennäinen ristiriita on ratkaistavissa.

15 – Tuomion 38 kohta.

37. Asiassa Van Esbroeck annetusta tuomiosta seuraa, että kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, koskevatko menettelyt, jotka on aloitettu Kretzingeriä vastaan Saksassa savukkeiden salakuljettamisesta Kreikkaan ja Italiassa saman tavaran salakuljettamisesta Italiaan, tekoja, jotka liittyvät erottamattomasti toisiinsa ajallisesti, alueellisesti sekä sisällöltään.

38. Tässä yhteydessä kansallisen tuomioistuimen on muistettava, että asiassa Van Esbroeck yhteisöjen tuomioistuin totesi, että toisiinsa liittyvistä vienti- ja tuontitoimista muodostuvassa tapahtumaketjussa "voi lähtökohtaisesti olla kyse joukosta sellaisia tosiseikkoja, jotka jo luonteensa takia liittyvät erottamattomasti toisiinsa". [16] Kuten julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomer perustellusti painotti mainitussa asiassa antamassaan ratkaisuehdotuksessa, "on järjenvastaista puhua tuonnista ja viennistä alueella, jolla on voimassa sellainen oikeusjärjestys, jolla pyritään nimenomaan sekä henkilöitä että tavaroita koskevien rajojen poistamiseen". [17]

39. Samoja perusteluja voidaan soveltaa myös nyt esillä olevassa asiassa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Kretzinger oli aikonut kuljettaa kyseessä olevan salakuljetetun tavaran maitse paikasta, jossa ne saapuivat yhteisöön (Kreikka), niiden lopulliseen päämäärään (Yhdistynyt kuningaskunta) yhden matkan aikana. Tällainen kuljetus käsitti luonnollisesti useita EU:n sisäisten rajojen ylityksiä. Rajanylitykset ovat yhden tapahtumaketjun yksittäisiä vaiheita, eikä niitä voida keinotekoisesti erottaa toisistaan. Rajanylitysten voidaan lähtökohtaisesti katsoa liittyvän toisiinsa ajallisesti, alueellisesti sekä (kyseessä olevan matkan, jonka osia ne ovat, lopullisen päämäärän ja niiden taustalla olevan saman tarkoituksen vuoksi) sisällöltään. Savukkeiden salakuljetus Kreikkaan (Saksassa aloitettu menettely) ja samojen savukkeiden salakuljettaminen Italiaan, kun kuorma-auto ylitti Italian rajan matkallaan lopulliseen päämääräänsä eli Yhdistyneeseen kuningaskuntaan (Italiassa aloitettu menettely), näyttävät siis perustuvan yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuun "samaan tekoon".

40. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvä käsite "sama teko" viittaa siihen, että kyse on joukosta konkreettisia ja toisiinsa ajallisesti, alueellisesti sekä sisällöltään erottamattomasti liittyviä seikkoja. Toimivaltaisen kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä, liittyvätkö pääasian tosiseikat toisiinsa tällä tavalla. Kun vastaaja kuitenkin aikoi alun alkaen kuljettaa salakuljetetun tavaran sen yhteisöön saapumispaikasta lopulliseen päämääräänsä yhteisössä yhdellä kuljetuksella, tämän kuljetuksen aikana tapahtuneita

16 – Tuomion 37 kohta.

17 – Edellä alaviitteessä 9 mainitun ratkaisuehdotuksen 52 kohta.

perättäisiä sisäisten rajojen ylityksiä voidaan lähtökohtaisesti pitää tarkoituksensa vuoksi erottamattomasti toisiinsa liittyvinä tekoina.

Toinen kysymys

41. Toinen ennakkoratkaisukysymys sisältää kaksi osaa.

2 a) Ensimmäinen osa

42. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, voidaanko kansallisen lainsäädännön mukaan ehdollisena määrättyä vapausrangaistusta pitää yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuna rangaistuksena, joka on "jo suoritettu" tai jota "suoritetaan parhaillaan". Viittaan jäljempänä näihin kahteen edellytykseen "suorittamista koskevana edellytyksenä".

43. Olen samaa mieltä kaikkien huomautuksia esittäneiden osapuolten kanssa siitä, että yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun ne bis in idem -periaatteen mukaisesti ehdollinen vapausrangaistus on rangaistus, joka on joko "jo suoritettu" tai jota "suoritetaan parhaillaan".

44. Jopa lainsäädännön pikainen vertailu osoittaa, että vaikka yksityiskohtaiset edellytykset vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen, kaikki jäsenvaltiot tunnustavat kuitenkin sen käytännön, että syylliseksi todetulle vastaajalle langetettu vapausrangaistus voidaan erityistapauksessa määrätä ehdollisena rangaistuksen keventämiseksi. Perusperiaatteena on, että kun rikoksentekijälle, joka ei todennäköisesti uusi tekoaan, määrätään suhteellisen lyhyt vankeusrangaistus, ei ole yhteiskunnan – eikä kyseessä olevan yksilön – edun mukaista altistaa häntä vankilaelämän kielteisille vaikutuksille. Rikoksentekijän sopeutuminen takaisin yhteiskuntaan varmistetaan paremmin ehdollisella tuomiolla, jonka mukaan rikoksentekijän on noudatettava tiettyjä ehtoja koeaikanaan.

45. Edellytykset, joiden nojalla tuomio määrätään ehdollisena, vaihtelevat kansallisten oikeusjärjestysten mukaan, mutta ne ovat kuitenkin yleisesti melko samanlaiset. Ne liittyvät rikoksen vakavuuteen (ja sitä kautta sovellettavaan seuraamukseen) sekä rikoksentekijän henkilökohtaiseen tilanteeseen. Tuomion antava tuomari voi yleensä arvioida rikoksentekijän tilannetta oman harkintansa mukaisesti.

46. Vapausrangaistuksen määrääminen ehdollisena edellyttää aina, että rikoksentekijä noudattaa tiettyjä toimivaltaisen tuomioistuimen koeajalle asettamia ehtoja. Nämä ehdot vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen ja riippuvat asian erityispiirteistä. Toimivaltaiset viranomaiset valvovat, että rikoksentekijä noudattaa näitä ehtoja, ja toimivaltainen tuomioistuin voi muuttaa ehdollisen

tuomion ehdottomaksi, jos ehtoja ei noudateta. Tuomion muuttaminen ehdottomaksi perustuu yleensä tuomioistuimen harkintaan, mutta joissakin tapauksissa se voi olla pakollista. Yleensä toisesta rikoksesta tuomitseminen muuttaa ehdollisen tuomion ehdottomaksi.

47. Jos ehdollinen tuomio muutetaan ehdottomaksi, rikoksentekijän on kärsittävä alun perin määrätty vankeusrangaistus kokonaisuudessaan.

48. Jos rikoksentekijä noudattaa kuitenkin koeaikaa koskevia ehtoja, (kyseessä olevasta jäsenvaltiosta riippuen) joko hänen rikosrekisteriinsä merkitään, että hän on kärsinyt rangaistuksensa asianmukaisesti, tai katsotaan, ettei rikosta ole koskaan tapahtunutkaan eikä tuomiota ole annettu.

49. Aineellisesti tarkasteltuna ehdollisena määrätty vapausrangaistus sisältää rangaistuksen, jota suoritetaan parhaillaan. Henkilö, jolle ehdollinen vapausrangaistus on määrätty, on tutkittu, hänet on tuomittu ja hänelle on määrätty rangaistus. Koeaikana, jona tämän henkilön on noudatettava tiettyjä pakollisia ehtoja, hänen tavanomaista toimintavapauttaan rajoitetaan väliaikaisesti. Henkilö tietää myös, että jollei hän noudata ehdollisen tuomion ehtoja, hän todennäköisesti joutuu vankilaan kärsimään vapausrangaistusta. Hän elää niin sanotusti Damokleen miekan alla.

50. Näin ollen on selvää, että ehdollisena määrätty vapausrangaistus todellakin "rankaisee" rikoksentekijää, vaikkakin vähemmän kuin ehdoton vapausrangaistus. Tämän vuoksi ehdollista vapausrangaistusta olisikin sen voimassaolon ajan pidettävä yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuna rangaistuksena, joka "on suoritettu tai jota suoritetaan parhaillaan".

51. Totean lisäksi, että *kansallisessa* yhteydessä henkilöön, jolle on määrätty ehdollinen tuomio, sovelletaan yleensä ne bis in idem -periaatetta. Hänet on jo kerran asetettu syytteeseen, eikä hänen pitäisi joutua vaaraan tulla syytetyksi uudelleen samasta teosta. [18] En näe mitään syytä siihen, miksi Schengenin sopimuksen yhteydessä olisi tehtävä eriävä päätelmä.

52. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa toisen kysymyksen a kohtaan seuraavasti:

Vapausrangaistus, joka suoritetaan ehdollisena edellyttäen, että rikoksentekijä noudat-

18 – Vrt. kaksinkertaista syytteeseen asettamista koskevan säännön ja ne bis in idem -periaatteen välistä yhteyttä koskeva tarkastelu edellä alaviitteessä 10 mainitussa asiassa Gasparini esittämäni ratkaisuehdotuksen 72–77 kohdassa.

taa määrätyn ajanjakson aikana tiettyjä ehtoja, jotka on asetettu tuomion antaneen valtion lainsäädännön mukaisesti, on yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu rangaistus, joka on suoritettu tai jota suoritetaan parhaillaan ja, edellyttäen että muut tämän määräyksen edellytykset täyttyvät, aiheuttaa sen, että kyseessä olevaan artiklaan sisältyvää ne bis in idem -periaatetta sovelletaan.

2 b) Toinen osa

– Tutkintavankeus

53. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, täyttyykö yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu suorittamista koskeva edellytys, jos vastaaja on ollut lyhytaikaisesti pidätettynä ja/tai tutkintavankeudessa, ja tämä vapaudenmenetys voidaan tuomion antaneen valtion lainsäädännön mukaan vähentää myöhemmin toimeen pantavasta vankeusrangaistuksesta. Käytännöllisyyden vuoksi viittaan jälkimmäiseen käsitteeseen "kuittausperiaatteena".

54. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on rajoittanut kysymyksensä koskemaan ainoastaan sellaisia tapauksia, joissa vapaudenmenetysajat ovat lyhyitä. Ennakkoratkaisupyynnöstä ei kuitenkaan käy ilmi, viettikö Kretzinger Italiassa [19] nämä lyhyet ajanjaksot pidätettynä kuulusteluja varten ilman tuomioistuimen päätöstä vai oliko hän myös tutkintavankeudessa toimivaltaisen tuomioistuimen päätöksestä. Kansallisen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksessä mainitaan nimenomaisesti nämä kaksi säilöönottotyyppiä. Tästä syystä ja tehtyjen kirjallisten huomausten perusteella tarkastelen ensiksi tutkintavankeutta yleensä sen kestosta riippumatta ja toiseksi pidätysaikaa.

55. Ensiksi on hyvä tehdä kaksi alustavaa huomautusta.

56. Ensinnäkin tutkintavankeus on demokraattisissa yhteiskunnissa arkaluontoinen rikosoikeudellinen ja kriminaalipoliittinen aihe siinä mielessä, että tutkintavankeudella suojellaan yleistä etua yksilönvapauden kustannuksella. Yleisenä sääntönä on, ettei kansalaiselta saa riistää yksilönvapautta, ellei häntä ole lain nojalla tuomittu toimivaltai-

19 – Ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, että Kretzinger oli pidätettynä ainoastaan yhden päivän ensimmäiseen syytteeseen liittyen. Anconasta ei ole saatu tätä asiaa koskevia tietoja toisen syytteen osalta.

sessa tuomioistuimessa rikoksesta.[20] Juuri tästä syystä turvasäilöön määräämistä säädellään ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn Euroopan yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) tiukoilla menettelyllisillä ja aineellisilla takeilla.[21] Tämän lisäksi tutkintavankeuteen määrätyt henkilöt, jotka myöhemmin vapautetaan ilman syytettä tai jotka saavat oikeudessa vapauttavan tuomion, voivat tietyssä tilanteessa olla oikeutettuja korvaukseen.[22]

57. Toiseksi tutkintavankeuden tarkoituksena ei ole (eikä voisi olla) vastaajan rankaiseminen rikoksesta, josta häntä ei vielä ole tuomittu. Kuten Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, tutkintavankeuden tarkoituksena on välttää riski siitä, että syytetty ei saavu oikeudenkäyntiin, tai siitä, että jos hänet vapautetaan, hän voi toimillaan haitata lainkäyttöä, syyllistyä uusiin rikoksiin tai häiritä yleistä järjestystä.[23] Saksa, Espanja ja Itävalta toteavatkin, että rikosoikeudenkäynnissä annettavaa tuomiota tai päätöstä edeltää aina tutkintavankeus.

58. Käsittelen seuraavaksi esitettyä ennakkoratkaisukysymystä. Olen samaa mieltä kaikkien huomautuksia esittäneiden osapuolten (luonnollisesti Kretzingeriä lukuun ottamatta) kanssa siitä, että tutkintavankeusaikoja ei voida automaattisesti pitää yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun rangaistuksen (osittaisena tai kokonaisena) suorittamisena.

59. Yleissopimuksen 54 artiklaa sovelletaan vasta silloin, kun "lainvoimainen tuomio" on annettu. Tutkintavankeuteen määrätään ennen oikeudenkäyntiä. Se tapahtuu siis luonnostaan ennen kuin sovellettavien oikeussääntöjen mukainen "lainvoimainen tuomio" on annettu. Sanatarkasti tulkittuna yleissopimuksen 54 artiklaa ei voida näin ollen soveltaa tutkintavankeusaikaan, vaikka se kansallisen lainsäädännön mukaisesti onkin otettava huomioon mahdollisessa vapausrangaistuksessa.

60. Tutkintavankeuden tavoite on lisäksi varsin erilainen kuin tavoite, johon yhteisö pyrkii rangaistusta täytäntöön pannessaan.[24]

20 – Ks. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohta ja 5 artiklan 3 kohta.

21 – Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on antanut runsaasti oikeuskäytäntöä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdasta ja 5 artiklan 3 kohdasta. Ks. erityisesti asia Ječius v. Liettua, nro 34578/97, ECHR 2000-IX.

22 – Näin on esimerkiksi Ranskassa.

23 – Ks. esim. asia Smirnova v. Venäjä, nrot 46133/99 ja 48183/99, ECHR 2003-IX, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

24 – Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 57 kohta.

61. Tästä syystä hylkään väitteen siitä, että tutkintavankeuteen määrätty henkilö olisi välttämättä täyttänyt yleissopimuksen 54 artiklassa määrätyn suorittamista koskevan edellytyksen (etenkin jos tutkintavankeusaika on ollut lyhyt).

62. Kuten Kretzinger sekä Alankomaat, Itävalta ja komissio väittävät, tutkintavankeudella voi kuitenkin joissakin tapauksissa olla tällainen vaikutus. Jos tutkintavankeudessa ollut vastaaja tuomitaan ja hän saa vapausrangaistuksen, lainvoimainen tuomio on annettu ja – tässä vaiheessa – yleissopimuksen 54 artiklan soveltamisen ensimmäinen edellytys on täyttynyt. Tässä tilanteessa on pohdittava, täyttääkö tutkintavankeudessa vietetty aika, joka on kansallisen lainsäädännön nojalla vähennettävä määrätystä vapausrangaistuksesta, yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun suorittamista koskevan edellytyksen.

63. Tähän kysymykseen vastaamiseksi on erotettava toisistaan kaksi mahdollista skenaariota.

64. Ensimmäisessä skenaariossa tutkintavankeusaika on kestoltaan vähintään yhtä pitkä kuin lopullisessa tuomiossa määrätty vapausrangaistus. Kaikkien jäsenvaltioiden rikoslainsäädäntö sisältää tietääkseni jonkinlaisen version vapausrangaistuksen suorittamiseen liittyvästä kuittausperiaatteesta. [25] Kuten Kretzingerin edustaja ja Espanja perustellusti totesivat, tämä periaate on rikosoikeuden (ja mielestäni myös luonnonoikeuden) yleisen suhteellisuusperiaatteen erityinen ilmentymä: rangaistuksen on oltava oikeassa suhteessa rikokseen. Näin ollen kansallisen lainsäädännön nojalla vapaudenmenetys tutkintavankeusaikana on vähennettävä lopullisessa tuomiossa mahdollisesti määrätystä vankeusrangaistuksesta. Kun tutkintavankeusaika on kestoltaan vähintään yhtä pitkä kuin vankeusrangaistus, vapausrangaistuksen katsotaan tulleen suoritetuksi tutkintavankeudessa vietettynä aikana. Muutoin rikoksentekijä joutuisi kärsimään ankaramman rangaistuksen kuin se rangaistus, jota yhteiskunta pitää asianmukaisena rangaistuksena kyseessä olevasta rikoksesta.

65. Samaa päätelmää voidaan soveltaa yleissopimuksen 54 artiklaan. Tähän päätelmään päädytään nimittäin väistämättä, jos katsotaan, kuten minä teen, että kuittausperiaate

25 – Tästä periaatteesta käytetään Ranskan rikoslainsäädännössä käsitettä *principe d'imputation* ja Saksan rikoslainsäädännössä käsitettä *Anrechnungsprinzip*. Ks. myös House of Lordsin päätös asiassa Regina v. Governor of Her Majesty's Prison Brockhill, Ex parte Evans (No 2) [2001]? 2 AC 19, jossa Lord Hope of Craighead viittasi "yleiseen periaatteeseen – – jonka mukaan ennen oikeudenkäyntiä tai tuomitsemista pidätettynä vietetty aika, joka liittyy ainoastaan siihen rikokseen, josta rikoksentekijä tuomitaan, on otettava huomioon määritettäessä sen rangaistuksen pituutta, joka rikoksentekijän on kärsittävä tultuaan tuomituksi". Tämä periaate sisältyy myös puitepäätöksen 26 artiklan (joka kuuluu 3 lukuun "Luovuttamisen vaikutukset") 1 kohtaan, jonka nojalla "pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio vähentää eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta johtuvan säilöönottoajan vapausrangaistuksen kokonaisajasta, joka olisi suoritettava pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen tuomitsemisen seurauksena". Joissakin jäsenvaltioissa, kuten Saksassa ja joillakin Yhdistyneen kuningaskunnan alueilla, toimivaltainen tuomioistuin voi seuraamusten soveltamissääntöjen nojalla kieltäytyä soveltamasta periaatetta syistä, jotka liittyvät rikoksentekijän käytökseen tutkintavankeusaikana. Poikkeukset on kuitenkin perusteltava asianmukaisesti.

perustuu luonnonoikeuden edellytysten ja rikosoikeuden suhteellisuusperiaatteen soveltamiseen ja että sillä on näin ollen yhteisön oikeuden yleisen periaatteen asema. [26] Tästä seuraa, että vaikka kansallisessa lainsäädännössä *ei* olisi säädetty kuittausperiaatteesta, [27] jäsenvaltioiden edellytettäisiin yhteisön oikeuden nojalla katsovan, että yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu suorittamista koskeva edellytys täyttyy, kun rikoksesta tuomittu vastaaja on ollut yhdessä jäsenvaltiossa tutkintavankeudessa samoista teoista toisessa jäsenvaltiossa määrätyn vapausrangaistuksen kestoa vastaavan tai sitä pidemmän ajan. Tämän tuloksena yleissopimuksen 54 artikla estäisi myöhemmät rikosoikeudenkäynnit samaa henkilöä vastaan samoista teoista.

66. Toisessa skenaariossa tutkintavankeudessa vietetty aika on kestoltaan lyhyempi kuin lopullinen vapausrangaistus. Tässä skenaariossa toisistaan on erotettava kaksi tilannetta.

67. Ensimmäisessä tilanteessa rikoksentekijä joutuu suorittamaan loput vankeusrangaistuksestaan (eli tutkintavankeudessa vietetyn ajan ja määrätyn vapausrangaistuksen ajan erotuksen). [28] On selvää, että koska rangaistusta "suoritetaan parhaillaan", yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu suorittamista koskeva edellytys täyttyy. Olettaen, että myös muut yleissopimuksen 54 artiklan edellytykset täyttyvät, muiden jäsenvaltioiden on pidätyttävä syyttämästä tätä rikoksentekijää toistamiseen samojen tosiseikkojen perusteella.

68. Toisessa tilanteessa rikoksentekijä on ollut tutkintavankeudessa jonkin aikaa mutta on vapaana vapausrangaistuksen määräämisen hetkellä. Rangaistusta ei voida katsoa suoritetuksi kokonaisuudessaan (sillä osa rangaistuksesta on vielä kärsimättä), eikä sitä myöskään suoriteta parhaillaan (sillä vastaaja ei ole vankilassa). Näin ollen suorittamista koskeva edellytys ei täyty. Tällaisessa tilanteessa vastaaja ei voi vedota yleissopimuksen 54 artiklaan, jos häntä vastaan pannaan toisessa jäsenvaltiossa vireille uusi oikeudenkäynti samasta teosta.

69. Viimeksi mainitussa tapauksessa rikoksentekijä voisi kuitenkin vedota yhteisön oikeuden nojalla kuittausperiaatteeseen, jotta hän saisi vähennettyä ensimmäisessä jäsenvaltiossa vietetyn tutkintavankeusajan toisessa jäsenvaltiossa määrätystä vankilatuomiosta.

26 – Ks. tapauksen tarkastelu asiassa C-367/05, Kraaijenbrink, niin ikään tänään esittämäni ratkaisuehdotuksen 53–64 kohdassa.

27 – Tämä on tietenkin täysin teoreettinen mahdollisuus. Kuten olen edellä selittänyt, kaikissa kansallisissa rikoslainsäädännöissä tunnustetaan tutkintavankeusaikojen kuittauksen periaate.

28 – Tai suorittaa ehdolliseen vankeusrangaistukseen liittyvän koeajan, kuten edellä on selitetty.

70. Kuten olen edellä todennut, pidän kuittausperiaatetta yhteisön oikeuden yleisenä periaatteena, joka perustuu rikosoikeuden suhteellisuusperiaatteeseen ja luonnonoikeuden periaatteeseen ja joka on erillinen ne bis in idem -periaatteesta vaikka liittyykin siihen. Rikoksentekijä voi näin ollen vedota suoraan varsinaiseen kuittausperiaatteeseen.

71. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin hylkäisi tämän ehdotuksen, yleissopimuksen 56 artiklassa, [29] kuten komissio ja Ruotsi huomauttavat, jäsenvaltio velvoitetaan joka tapauksessa vähentämään vastaajan toisessa jäsenvaltiossa kärsimän vapaudenmenetyksen aika sen mahdollisesti määräämän vapausrangaistuksen kestosta.

72. Yleissopimuksen 56 artiklan löyhän sanamuodon perusteella sitä sovelletaan, kun jäsenvaltiossa pannaan vireille samaa vastaajaa vastaan oikeudenkäynti mistä tahansa syystä huolimatta siitä, että hänelle on jo annettu lainvoimainen tuomio samasta teosta jossain toisessa jäsenvaltiossa. [30] Näin voisi tapahtua joko silloin, kun sovelletaan jotain yleissopimuksen 55 artiklassa mainittua poikkeusta, tai silloin, kun on annettu "lainvoimainen tuomio" mutta yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu suorittamista koskeva edellytys ei ole täyttynyt. Muissa tilanteissa sovellettaisiin yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettua ne bis in idem -periaatetta.

– Pidätysaika

73. Useimmissa jäsenvaltioissa poliisi saa pidättää epäillyn lyhytaikaisesti kuulustellakseen häntä tai suorittaakseen esitutkinnan. Yleensä pidätysaika ei saa ylittää 48–72 tuntia, joiden kuluessa asia on käsiteltävä toimivaltaisessa tuomioistuimessa, jonka on päätettävä, antaako se luvan pidätyksen jatkamiselle, määrätäänkö epäilty tutkintavankeuteen vai vapautetaanko hänet ja asetetaanko hänet syytteeseen. [31] Kuten tutkintavankeuden tapauksessa (ja samoista yksilönvapauden ensisijaisuuteen, olennaisiin demokratian arvoihin ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen liittyvistä syistä) pidättämiselle asetetaan tiukat ehdot Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 5 artiklan 3 kohdassa, kuten Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on artiklaa tulkinnut. [32]

29 – Mielestäni yleissopimuksen 56 artiklassa ainoastaan selitetään yleinen kuittausperiaate (jota sovelletaan kaikkiin samasta teosta aiemmin määrättyihin rangaistuksiin niiden luonteesta riippumatta) Schengenin sopimuksen osalta ja ainoastaan siinä tapauksessa, että rangaistus käsittää vapaudenmenetyksen. Se, että 54 ja 56 artikla sisältyvät molemmat yleissopimuksen III osaston 3 lukuun "Ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta", ei vaikuta mielestäni siihen, että ne ovat kaksi yhteisön oikeuden itsenäistä periaatetta. Käsittelen kuittausperiaatetta edellä alaviitteessä 26 mainitussa asiassa Kraaijenbrink antamani ratkaisuehdotuksen 53–64 kohdassa ja viittaan tuohon analyysiin.

30 – Edellä alaviitteessä 26 mainitussa asiassa Kraaijenbrink Alankomaiden hallitus vastusti jyrkästi komission esittämiä tämänsuuntaisia suullisia huomautuksia. Ks. tuossa asiassa antamani ratkaisuehdotuksen 54 kohta.

31 – Terroristiepäiltyjen pidätysjärjestelyt voivat olla tiukemmat.

32 – Suuntaa-antava on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiassa Brogan ym. v. Yhdistynyt kuningaskunta 29.11.1988 antama tuomio, A-sarja, nro 145-B.

74. En näe pätevää syytä siihen, miksi pidätysaikaa olisi käsiteltävä eri tavalla kuin tutkimusvankeusaikaa yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun suorittamista koskevan edellytyksen kannalta. [33] Samoja perusteluja sovelletaan soveltuvin osin molempiin.

75. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa toisen kysymyksen toiseen osaan seuraavasti:

Vastaajan pidätettynä ja/tai tutkintavankeudessa yhdessä jäsenvaltiossa viettämää aikaa ei voida pitää yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuna jo suoritettuna rangaistuksena, tai parhaillaan suoritettavana rangaistuksena, ellei tämä aika ole vähintään yhtä pitkä kuin lainvoimaisessa tuomiossa määrätty vankeusrangaistus, johon liittyen vastaaja on ollut pidätettynä tai tutkintavankeudessa.

Kolmas kysymys

76. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään, vaikuttaako puitepäätös yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun "suorittamista koskevan edellytyksen" tulkintaan. Myös kolmannessa kysymyksessä on kaksi osaa.

77. Kuten edellä totesin, [34] Bundesverfassungsgericht oli 18.7.2005 tekemällään päätöksellä kumonnut puitepäätöksen täytäntöönpanoa Saksassa koskevan lain päivää ennen kuin nyt käsiteltävänä oleva ennakkoratkaisupyyntö saapui yhteisöjen tuomioistuimeen. Näyttää siltä, ettei puitepäätöstä sovelleta tällä hetkellä Saksassa. Asiassa annettiin kuitenkin 20.7.2006 uusi täytäntöönpanolaki, joka tuli voimaan 2.8.2006, eli tässä asiassa pidetyn istunnon jälkeen.

78. Kuten Tšekin tasavalta totesi, ei ole selvää, miksi kolmannen kysymyksen toiseen osaan – jossa tiedustellaan asianomaisen henkilön poissa ollessa annetun tuomion vaikutusta ja erityisesti puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdan vaikutusta yleissopimuksen 54 artiklaan – vastaaminen on olennaista kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin ratkaisemisen kannalta. Italian viranomaiset eivät ole antaneet eurooppalaista pidätysmääräystä. Ennakkoratkaisupyynnön mukaan niillä ei ole myöskään aikomusta tehdä niin.

33 – On totta, että joissakin kansallisissa järjestelmissä säädetään, että joitakin pidätettynä vietettyjä aikoja (yleensä alle 24 tunnin pituista aikaa) ei voida vähentää tuomiossa määrätystä lopullisesta vankeusrangaistuksesta. Tämä on vähäpätöinen poikkeus yleissäännöstä.

34 – Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 20 kohta.

79. Tällä perusteella kolmas kysymys on todennäköisesti luonteeltaan hypoteettinen, ja se olisi siksi jätettävä oikeuskäytännön nojalla tutkimatta. [35]

80. Käytettävissä olevien tietojen perusteella on kuitenkin mahdollista, että kysymyksillä, joissa selvästi esitetään yhteisön oikeutta koskeva tulkintakysymys, voi olla pääasian kannalta merkitystä. Tämän arvion voi tehdä ainoastaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin on lähtökohtaisesti velvollinen antamaan ratkaisun. [36]

81. Mitä tulee kysymyksen toiseen osaan, kansallinen tuomioistuin toteaa ennakkoratkaisupyynnössään lisäksi, että Saksassa ei olla yksimielisiä ulkomaisten tuomioistuinten vastaajan poissa ollessa antamien tuomioiden asemasta. Tästä syystä näyttääkin siltä, että vastauksen antaminen tähän kysymykseen voisi todellakin auttaa ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta sen pohtiessa, kuinka näihin tuomioihin olisi yleissopimuksen 54 artiklan yhteydessä suhtauduttava puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdasta riippumatta.

82. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa kolmannen kysymyksen molempiin osiin.

35 – Ks. esim. edellä alaviitteessä 10 mainitussa asiassa Van Straaten annetun tuomion 34 kohta.

36 – Ks. edellä alaviitteessä 10 mainitussa asiassa Van Straaten annetun tuomion 33 kohta.

83. Huomautan myös, että kolmas kysymys liittyy tilanteeseen, jossa eurooppalainen pidätysmääräys on annettu etsityn henkilön "vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten". Tarkasteluni rajoittuu tähän tilanteeseen.

3 a) Ensimmäinen osa

84. Kysymyksen ensimmäisellä osalla tiedustellaan, vaikuttaako yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun suorittamisen käsitteen tulkintaan se seikka, että kansallisen lainsäädännön osaksi saatetun puitepäätöksen nojalla pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio (tässä tapauksessa Italia), jossa lopullinen tuomio annettiin, voi pyytää täytäntöönpanojäsenvaltiolta (tässä tapauksessa Saksalta) vastaajan pidättämistä ja luovuttamista pannakseen tämän tuomion täytäntöön milloin tahansa.

85. Mielestäni puitepäätös ei vaikuta yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun suorittamista koskevan edellytyksen tulkintaan.

86. Puitepäätöksen 1 artiklassa säädetään, että pidätysmääräyksen tarkoituksena on, että toinen jäsenvaltio ottaa kiinni ja luovuttaa etsityn henkilön "syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten".

87. Puitepäätöksen 3 artiklan 2 kohdassa mainitaan nimenomaisesti yhtenä eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomana kieltäytymisperusteena tapaus, jossa "täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaisen – – käytettävissä olevien tietojen mukaan jossain jäsenvaltiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan".

88. Näistä säännöksistä seuraa loogisesti se, että kun eurooppalainen pidätysmääräys on oikeudenkäynnin jälkeen annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanemista varten, yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu suorittamista koskeva edellytys ei ole luonnostaan täyttynyt. On selvää, että eurooppalainen pidätysmääräys vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanoa varten annetaan juuri siksi, että kyseistä rangaistusta *ei* ole suoritettu eikä sitä suoriteta parhaillaan. Näin ollen yleissopimuksen 54 artiklaa ei voida soveltaa. Tästä seuraa väistämättä, että tällaisessa tilanteessa ne bis in idem -periaate ei estä jäsenvaltiota panemasta vireille rikosoikeudenkäyntiä samasta teosta, vaikka kyseessä oleva rikoksentekijä olisikin toisessa jäsenvaltiossa tuomittu oikeudessa samasta teosta.

89. Puitepäätöksestä käy siis selväksi, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen, saati sitten pelkkä mahdollisuus siitä, että pidätysmääräys voidaan tulevaisuudessa antaa, ei vaikuta ne bis in idem -periaatteen soveltamiseen. Päinvastoin, kuten puitepäätöksen 3 artiklan 2 kohdasta ilmenee, ne bis in idem -periaate vaikuttaa ratkaisevasti siihen, pannaanko puitepäätöksen nojalla annettu eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön.

90. Tätä päätelmää tukee myös se, että kuten Itävalta totesi huomautuksissaan, Schengenin sopimuksen osapuolet [37] eivät ole samat kuin ne valtiot, joihin puitepäätöstä sovelletaan. Jos yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun ne bis in idem -periaatteen soveltaminen riippuisi puitepäätöksen säännöksistä, se johtaisi oikeudellisen epävarmuuden syntymiseen.

37 – Puitepäätöstä sovelletaan kaikkiin EU:n jäsenvaltioihin, kun taas yleissopimusta sovelletaan ainoastaan niihin jäsenvaltioihin, jotka ovat panneet Schengenin säännöstön täysimääräisesti täytäntöön, sekä Norjaan ja Islantiin, jotka ovat yleissopimuksen sopimuspuolia, sekä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Irlantiin muun muassa yleissopimuksen 54–58 artiklan osalta. Ks. edellä alaviitteessä 10 mainitussa asiassa Gasparini esittämäni ratkaisuehdotuksen 75 kohta.

91. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa kolmannen kysymyksen ensimmäiseen osaan seuraavasti:

Yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuun suorittamisen käsitteeseen ei vaikuta se, että jäsenvaltio, jossa vastaaja on tuomittu kansallisen lainsäädännön mukaisesti lainvoimaisella ja sitovalla tuomiolla, voi milloin vain antaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen kyseessä olevan vastaajan luovuttamiseksi rangaistuksen täytäntöönpanemista varten eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn neuvoston puitepäätöksen nojalla.

3 b) Toinen osa

92. Kolmannen kysymyksen toisella osalla tiedustellaan, vaikuttaako yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun suorittamisen käsitteen tulkintaan se seikka, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen aiheena oleva tuomio on annettu asianomaisen henkilön poissa ollessa.

93. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tarkastelee tätä kysymystä puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdan valossa. Se katsoo, että kyseessä olevassa säännöksessä tarkoitetussa tilanteessa luovuttamisen ehdoksi asetettava mahdollisuus pyytää asian käsittelyä uudelleen voi aiheuttaa epäilyn siitä, voidaanko Italiassa annetut tuomiot luokitella yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetuiksi "lainvoimaisiksi tuomioiksi" (olettaen, että käsite "lainvoimainen" ei määräydy yksinomaan kansallisen lainsäädännön perusteella). Kansallinen tuomioistuin kiinnittää huomiota siihen, että useita jäsenvaltioita koskevat teot, jotka kohdistuvat myös yhteisön taloudelliseen etuun, voivat tosiasiassa jäädä rankaisematta. Näin tapahtuisi, jos yhdessä jäsenvaltiossa vastaajan poissa ollessa annetulla tuomiolla olisi se vaikutus, että se estäisi myöhemmät rikosoikeudenkäynnit muissa jäsenvaltioissa mutta poissa ollessa annettua tuomiota ei koskaan pantaisi täytäntöön eikä jäsenvaltio, jossa tuomio on annettu, ryhtyisi mihinkään toimiin tuomion täytäntöönpanemiseksi. [38]

94. Kysymyksen sanamuodossa keskitytään siihen, miten ensimmäisessä jäsenvaltiossa vastaajan poissa ollessa annetut tuomiot voivat vaikuttaa yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun suorittamista koskevan edellytyksen tulkintaan. Kuten useat huomautuksia esittäneet osapuolet kuitenkin perustellusti toteavat, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksen sisältönä vaikuttaa olevan pikemminkin se, voidaanko vastaajan poissa ollessa annettuja tuomioita pitää yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuina "lainvoimaisina tuomioina".

95. Puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdassa käsitellään nimenomaisesti eurooppalaisessa

38 – Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä juuri näin kävi Italiassa annettujen tuomioiden kohdalla.

pidätysmääräyksessä tarkoitetun vastaajan poissa ollessa annetun tuomion vaikutuksia. Puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos etsitylle henkilölle "ei ole henkilökohtaisesti annettu haastetta tiedoksi tai muuten ilmoitettu poissa ollessa annettuun päätökseen johtaneen oikeuskäsittelyn aikaa ja paikkaa", täytäntöönpanojäsenvaltiolla on oikeus asettaa kyseessä olevan henkilön luovuttamisen ehdoksi se, että "pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen antaa vakuutuksen, jonka katsotaan riittävän takaamaan sen, että – – henkilöllä on mahdollisuus pyytää asian käsittelyä uudelleen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ja olla läsnä tuomiota annettaessa".

96. Tämä säännös sisältää edellytykset, jotka Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on asettanut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa (oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin) koskevassa oikeuskäytännössään. Tämän oikeuskäytännön mukaisesti (ja vastoin Puolan esittämää kantaa) poissa ollessa annetut tuomiot eivät ole ristiriidassa yleissopimuksen 6 artiklan kanssa. Tuomiot on kuitenkin annettava Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asettamien tiukkojen menettelyllisten ja aineellisten edellytysten mukaisesti oikeussuojan epäämisen estämiseksi. Poissa ollessa annetut tuomiot ovat perimmiltään sallittuja Euroopan ihmisoikeussopimuksen nojalla ainoastaan silloin, kun on yksiselitteisesti todettu, että vastaaja on luopunut oikeudestaan olla läsnä oikeudenkäynnissä tai on tarkoituksellisesti poistunut lainkäyttöalueelta. [39]

97. Jos kolmannen kysymyksen toista osaa tulkitaan kirjaimellisesti, yksinkertaisena vastauksena (kuten Espanja aivan oikein toteaa) on oltava, että sillä seikalla, että lainvoimainen tuomio annetaan vastaajan poissa ollessa, ei ole merkitystä yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetun suorittamista koskevan edellytyksen kannalta. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen vastaajan poissa ollessa annetun tuomion täytäntöönpanemista varten tarkoittaa luonnostaan sitä, että yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu suorittamista koskeva edellytys ei täyty. Se, eikö edellytys täyty siksi, että vastaaja tuomittiin hänen poissa ollessaan (joten tuomiota ei todennäköisesti koskaan pantaisi täytäntöön), vai siksi, että vastaaja poistui lainkäyttöalueelta tuomion antamisen jälkeen, ei vaikuta millään lailla siihen ilmeiseen tosiseikkaan, että tuomiota ei ole pantu täytäntöön. Tästä seuraa väistämättä, että se seikka, että puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohta voi vaikuttaa pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon tai täytäntöönpanematta jättämiseen, ei vaikuta millään lailla yleissopimuksen 54 artiklan asianmukaiseen tulkintaan. [40]

98. Kuten edellä totesin, ennakkoratkaisukysymyksen taustalla on kysymys siitä, voidaanko vastaajan poissa ollessa annettua tuomiota pitää yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuna "lainvoimaisena tuomiona"

39 – Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on vastikään tehnyt yhteenvedon vastaajan poissa ollessa annettuihin tuomioihin sovellettavista periaatteista asiassa Sejdovic v. Italia, tuomio 1.3.2006 [täysistunto], nro 56581/00, ECHR 2006, 81 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

40 – Ks. kolmannen kysymyksen ensimmäisen osan tarkastelu, jota voidaan soveltaa myös tässä yhteydessä, edellä tämän ratkaisuehdotuksen 85–90 kohdassa.

puitepäätöksen 5 artiklan nojalla. Osa tähän kysymykseen annettavasta vastauksesta löytyy asiassa Gözütok ja Brügge annetusta tuomiosta. [41] Tuossa asiassa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että päätökset, joilla kansallisen lainsäädännön mukaisesti estetään myöhemmät rikosoikeudenkäynnit tai päätetään menettely lopullisesti, on katsottava yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetuiksi "lainvoimaisiksi" päätöksiksi.

99. On selvää, kuten yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Gözütok ja Brügge antamasta ratkaisusta ja varsinaisen yleissopimuksen 54 artiklan sanamuodosta ilmenee, että tuomion antavan jäsenvaltion kansallisen oikeusjärjestyksen perusteella on selvitettävä, estääkö myös vastaajan poissa ollessa annettu tuomio kansallisen lainsäädännön mukaiset myöhemmät rikosoikeudenkäynnit samasta teosta ja onko tällainen tuomio lainvoimainen päätös sekä millä edellytyksillä näin on. Tämä päätelmä on yhdenmukainen muiden kansainvälisten välineiden, erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklan kanssa, jossa määrätään ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioissa. Kaikkien näiden välineiden mukaan on selvitettävä kyseessä olevan kansallisen oikeusjärjestyksen nojalla, mikä on rikosoikeudenkäynnin lopullisesti päättävä lainvoimainen päätös. [42]

100. Kun tutkitaan väitettä, jonka jäsenvaltiossa poissa olevana tuomittu vastaaja on esittänyt yleissopimuksen 54 artiklan perusteella, kaikkien muiden jäsenvaltioiden on näin ollen noudatettava tuomion antaneen jäsenvaltion päätöstä siitä, onko vastaajan poissa ollessa annettu tuomio "lainvoimainen tuomio". Jos jäsenvaltio pitää tuomiota lainvoimaisena ja jos muut yleissopimuksen 54 artiklan edellytykset täyttyvät, kyseessä oleva tuomio saa aikaan sen, että ne bis in idem -periaatetta sovelletaan ylikansallisessa Schengenin sopimuksen yhteydessä vastavuoroisen luottamuksen periaatteen mukaisesti, johon yleissopimuksen 54 artikla perustuu. [43]

101. Tähän päätelmään liittyy yksi tärkeä edellytys. Vastaajan poissa ollessa annetun tuomion täytyy olla Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa määrättyjen edellytysten mukainen. Yhteisön oikeuden ja EU 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen yleisten periaatteiden nojalla näitä edellytyksiä voidaan soveltaa laajemmin koko EU:ssa. Tästä seuraa, että vastaajan poissa ollessa Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaisella tavalla annettu tuomio, vaikka se katsottaisiinkin kansallisen lainsäädännön nojalla päteväksi ja lainmukaiseksi tuomioksi, on vastoin niitä yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita, joihin perusihmisoikeudet kiteytyvät. Tämän johdosta tuomiota ei voida lain mukaan pitää yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuna "lainvoimaisena tuomiona".

41 – Asia C-187/01 (Kok. 2003, s. I-1345).

42 – Ks. myös vuoden 1966 kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 14 artiklan 7 kohta, jossa määrätään, että "ketään ei saa tutkia tai rangaista uudelleen rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti tuomittu syylliseksi tai vapautettu *asianomaisen maan lain ja oikeudenkäyntijärjestyksen mukaisesti*".

43 – Ks. edellä alaviitteessä 41 mainittu asia Gözütok ja Brügge.

102. Tämä onkin juuri se syy, miksi puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdan sanamuodossa toistetaan edellytykset, jotka Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on asettanut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa koskevassa oikeuskäytännössään ja joiden mukaan on selvitettävä, onko vastaajan poissa ollessa annettu tuomio lainvoimainen.

103. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa kolmannen kysymyksen toiseen osaan seuraavasti:

Yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuun suorittamisen käsitteeseen ei vaikuta se seikka, että puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdan nojalla täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaisten ei tarvitse ehdoitta panna täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu asianomaisen henkilön poissa ollessa annetun tuomion täytäntöön panemiseksi.

Kun tuomion antaneen jäsenvaltion oikeusjärjestelmän nojalla vastaajan poissa ollessa annettu päätös estää lopullisesti myöhemmät rikosoikeudenkäynnit, tämä päätös on yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu lainvoimainen tuomio, edellyttäen että oikeudenkäynnissä on noudatettu EU 6 artiklan edellytyksiä ja yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita, joilla taataan perusoikeuksien kunnioittaminen sellaisina kuin ne on vahvistettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä Euroopan yleissopimuksessa.

Ratkaisuehdotus

104. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa kansallisen tuomioistuimen esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvä käsite "sama teko" viittaa siihen, että kyse on joukosta konkreettisia ja toisiinsa ajallisesti, alueellisesti sekä sisällöltään

erottamattomasti liittyviä seikkoja. Toimivaltaisen kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä, liittyvätkö pääasian tosiseikat toisiinsa tällä tavalla. Kun vastaaja kuitenkin aikoi alun alkaen kuljettaa salakuljetetun tavaran yhteisöön saapumispaikasta lopulliseen päämääräänsä yhteisössä yhdellä kuljetuksella, tämän kuljetuksen aikana tapahtuneita perättäisiä sisäisten rajojen ylityksiä voidaan lähtökohtaisesti pitää tarkoituksensa vuoksi erottamattomasti toisiinsa liittyvinä tekoina.

2 a) Vapausrangaistus, joka suoritetaan ehdollisena edellyttäen, että rikoksentekijä noudattaa määrätyn ajanjakson aikana tiettyjä ehtoja, jotka on asetettu tuomion antaneen valtion lainsäädännön mukaisesti, on yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu rangaistus, joka on suoritettu tai jota suoritetaan parhaillaan ja, edellyttäen että muut tämän määräyksen edellytykset täyttyvät, aiheuttaa sen, että kyseessä olevaan artiklaan sisältyvää ne bis in idem -periaatetta sovelletaan.

b) Vastaajan pidätettynä ja/tai tutkintavankeudessa yhdessä jäsenvaltiossa viettämää aikaa ei voida pitää yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuna jo suoritettuna rangaistuksena tai parhaillaan suoritettavana rangaistuksena, ellei tämä aika ole vähintään yhtä pitkä kuin lainvoimaisessa tuomiossa määrätty vankeusrangaistus, johon liittyen vastaaja on ollut pidätettynä tai tutkintavankeudessa.

3 a) Yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuun suorittamisen käsitteeseen ei vaikuta se, että jäsenvaltio, jossa vastaaja on tuomittu kansallisen lainsäädännön mukaisesti lainvoimaisella ja sitovalla tuomiolla, voi milloin vain antaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen kyseessä olevan vastaajan luovuttamiseksi rangaistuksen täytäntöönpanemista varten eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn neuvoston puitepäätöksen nojalla.

b) Yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettuun suorittamisen käsitteeseen ei vaikuta se seikka, että puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdan nojalla täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaisten ei tarvitse ehdoitta panna täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu asianomaisen henkilön poissa ollessa annetun tuomion täytäntöön panemiseksi.

Kun tuomion antaneen jäsenvaltion oikeusjärjestelmän nojalla poissa ollessa annettu päätös estää lopullisesti myöhemmät rikosoikeudenkäynnit, tämä päätös on yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu lainvoimainen tuomio, edellyttäen että tuomio annettiin noudattaen EU 6 artiklan edellytyksiä ja yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita, joilla taataan perusoikeuksien kunnioittaminen sellaisina kuin ne on vahvistettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä Euroopan yleissopimuksessa.